Адыгэ макъ

№ 3 (19517)
2010-рэ илъэс
МЭФЭКУ
ЩЫЛЭ МАЗЭМ и 14

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИIЭП

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Президентым изэIукIэгъухэр

Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхьакIущынэ Аслъан иIэнатIэ зыIухьагъэр тыгъуасэ илъэсищ хъугъэ. Адрэ мафэхэм афэдэу мыри IофшIэгъу зэIукIэгъухэмкIэ ушъагъэу щытыгъ.

Президентыр апэу зыIукIагъэхэм ащыщ Москва и Индустриальнэ банк и Краснодар шъолъыр гъэIорышIапIэ ипащэу Цэй Аслъан. ЗыцIэ къетIогъэ банкым икъутамэ Мыекъуапэ къыщызэIухыгъэным пае непэ зэшIуахырэ Iофыгъохэм, бгъуитIур зэрэзэдэлэжьэн алъэкIыщт лъэныкъохэм ахэр атегущыIагъэх.

— Экономикэ кризисым илъэхъан Адыгеим чIэнэгъэшхохэр ымышIынхэ ылъэкIыгъ, — къыIуагъ ТхьакIущынэ Аслъан. — Урысыем инэмыкI шъолъырхэм банкхэр ащызэфашIыжьхэмэ, тэ джыри ахэм ахэдгъэхъон амал зэрэтиIэр лъэныкъо дэгъукIэ къэбгъэлъэгъон плъэкIыщт. Непэ республикэм инвестициеу къихьэрэр нахьыбэ шIыгъэным, экономикэм хэхъоныгъэхэр егъэшIыгъэнхэм тапэкIи Iоф дэтшIэщт, хэкIыпIэу щыIэхэм тяусэщт.

Цэй Аслъан къызэрэхигъэщыгъэмкIэ, илъэсэу тызыхэтым игъэтхэпэ мазэ ехъулIэу банкым икъутамэ Мыекъуапэ къыщызэIуахын гухэлъ яI. Ащ дакIоу социальнэ мэхьанэ зиIэ объектхэм яшIын, республикэм иотраслэ зэфэшъхьафхэм инвестициехэр ахилъхьанхэм, сыд фэдэрэ лъэныкъокIи Адыгеим иэкономикэ шIуагъэ къыфихьыным банкыр зэрэфэхьазырыр А.Цэим къыIуагъ. АР-м и Правительствэрэ банкымрэ зэгурыIоныгъэ азыфагу илъэу зэрэзэдэлэжьэщтхэм ицыхьэ зэрэтелъыр къыхигъэщыгъ.

Адыгеим ипащэ республикэм икIочIэ структурэхэм япащэхэм зэIукIэгъоу адыриIагъэм лъэныкъо зэфэшъхьафхэм ащытегущыIагъэх.

Илъэсэу икIыгъэм зэфэхьысыжьэу фэхъугъэхэм, мэфэкI мафэхэм ялъэхъан правэухъумэкIо органхэм яIофшIэн зэрэзэхащагъэм зэригъэрэзагъэр ТхьакIущынэ Аслъан игуапэу къыIуагъ.

Мы мэфэ дэдэм АР-м и Президент Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым ипекторэу Блэгъожъ Хьазрэт, АР-м хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие и Тхьаматэу Хъут Юрэ, цIыфхэм яфитыныгъэхэмкIэ АР-м и Уполномоченнэ лIыкIоу Анатолий Осокиным зэдэгущыIэгъу адыриIагъ.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Къэлэ паркыр агъэкIэжьы

Къэлэ паркым игъэкIэжьын рагъэжьагъ.

ИлъэсыкIэм къызыдихьыгъэ мэфэошIухэр къызыфагъэфедэхэзэ, псэолъэшIхэм етIупщыгъэу Iоф ашIэ. Конкурсым щытекIуи муниципальнэ образованием изаказ гъэцэкIэгъэныр къыдэзыхыгъэр ООО-у «АкваСтрой-Сервис» зыфиIорэр ары. Ащ ипащэу Валерий Мешалкиным къызэрэтфиIотагъэмкIэ, проектым ыгъэнэфэрэ IофшIэнхэр зауххэкIэ, къэлэдэсмэ ягъэпсэфыпIэ итеплъэ лъэшэу зызэрихъокIыщт. ЗэкIэ паркым иIэ лъэсрыкIо гъогухэм плиткэхэр атыралъхьащтых. Ащ ыпэкIэ ахэм псыр, газыр зэрыкIощт трубэхэр, электрическэ гъучIычхэр ачIалъхьащтых. Гъогубгъумэ аIут остыгъэхэр зэблахъущтых. А зэпстэум пае гъогухэм ателъыгъэ асфальтыр атырахыгъ. Паркым идэхьапIэ пэблагъэу щытыгъэ фонтаныр Iуахыжьыгъ, ащ ычIыпIэкIэ фонтаныкIэ бассейным нахь пэблагъэу агъэпсыщт, ащ ишIыни рагъэжьагъ.

Мы IофшIэнхэм ауж тетIысхьапIэхэр кIэу дагъэуцощтых, жъы хъугъэ чъыгхэр джыдэдэм раупкIых, ахэм ачIыпIэ чъыгыкIэ цIыкIухэр агъэтIысыщтых.

ЗыцIэ къетIогъэ ыкIи нэмыкI IофшIэнхэр гъэцэкIэгъэнхэм пае генподрядчикэу ыпшъэкIэ зыцIэ къыщетIуагъэм субподряд организациехэри гъусэ ышIыгъэх. Ахэм ащыщ псэолъэшI фирмэу «Стройсервис «Динара» зыфиIорэр. Ащ итехникэкIэ мы мафэхэм гъогухэм ателъыгъэ асфальтыр тырахы, нэмыкI хьылъэзещэ IофшIэнхэри агъэцакIэх.

ТигущыIэгъу къызэрэтиIуагъэмкIэ, илъэсэу къихьагъэм имэкъуогъу-бэдзэогъу мазэхэм анахь кIасэ мыхъоу IофшIэн пстэури аухынхэшъ, паркыр гъэкIэжьыгъэу атын гухэлъ яI. ЗэкIэмкIи сомэ миллионишъэ паркым игъэцэкIэжьын пэIуагъэхьащт.

КъэIогъэн фае республикэм ипащэхэр къэлэ паркым игъэкIэжьын яшъыпкъэу зэрэлъыплъэхэрэр. АР-м и Президентэу ТхьакIущынэ Аслъан, Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат пчъагъэрэ мы объектым щыIагъэх, IофшIэнхэр зэрэзэхащагъэхэм зыщагъэгъозагъ.

ЕЛБЭШЭ Руслъан.

Сурэтхэр Iэшъынэ Аслъан тырихыгъэх.

КЪЫТФЭГУШІУАГЪЭХЭМ ТАФЭРАЗ

Тыгъуасэ, щылэ мазэм и 13-м, урысые печатым и Мафэ хагъэунэфыкІыгъ. Типрофессиональнэ мэфэкІыкІэ Адыгеим ижурналистхэм пстэумэ апэу къытфэгушІуагъэх АР-м и Президентэу ТхьакІущынэ Аслъанрэ Къэралыгъо Советым — Хасэм и Тхьаматэу Анатолий Ивановымрэ.

Джащ фэдэу къызэрэтфэгушІохэрэр къызщыраІотыкІырэ телеграммэхэр бэу тиредакцие къэкІуагъэх. «Адыгэ макъэм» иІофышІэхэм къафэгушІуагъэх АР-м ихэдзэкІо комиссие ипащэу Хъут Юрэ, Урысые политическэ партиеу «Единая Россия» зыфиІорэм и Адыгэ шъолъыр къутамэ исекретарэу Іэщэ Мухьамэдрэ игъэцэкІэкІо комитет ипащэу Александр Лузинымрэ, Адыгэ ыкІи Краснодар электрическэ сетьхэм япащэу Нэтхъо Инвер, Кощхьэблэ район администрацием ипащэу Тхьаркъохъо Налбый, Адыгэкъалэ иадминистрацие ипащэу Хьатэгъу Налбый, УФ-м ПенсиехэмкІэ ифонд и Къутамэу АР-м щыІэм ипащэу Къулэ Аскэрбый, Краснодар краим игубернатор и ЛІыкІоу АР-м щыІэ Николай Пивоваровыр, АР-м имэзхэм я ГъэІорышІапІэ ипащэу Былымыхьэ Рэщыдэ, нэмыкІхэр.

Лъэшэу тигуапэ типрофессиональнэ мэфэкІыкІэ ащ фэдэу тыкъызэрэхагъэщыгъэр, гущыІэ дэхабэ къызэрэтфатхыгъэр. Іофэу дгъэцакІэрэмкІэ пшъэдэкІыжь ин зэрэтхьырэр, икъоу ыкІи игъом къэбар пстэури цІыфхэм алъыдгъэІэсыным тызэрэпылъыр, республикэм ищыІакІэ лъэпкъ гъэзетым иІахьышІу зэрэхишІыхьэрэр къызэрагурыІорэр, тиІофшІэн уасэ къызэрэфашІырэр ащ къеушыхьаты. КъытфэгушІуагъэхэм «тхьашъуегъэпсэу» ятэІо, тапэкІи тиІофшІэн къыщытымыгъакІэу, лъэпкъ гъэзетыр зэрэлъыдгъэкІотэщтым тыпылъыщт.

ЛІЫХЪУЖЪЫМ ЫЦІЭ ЕДЖАПІЭМ ФАУСЫГЪ

Шэуджэн районым щыщ къуаджэу Хьакурынэхьаблэ къыщыхъугъэ Андырхъое Хъусенэ Хэгъэгу зэошхом лІыгъэу щызэрихьагъэм фэшІ СССР-м илитераторхэмкІэ апэрэу Советскэ Союзым и ЛІыхъужъыцІэ къыфаусыгъ. Хъусенэ ыцІэ къызщыхъугъэ къуаджэм имызакъоу районми, Украинэм ит къутырэу Дьяково пэмычыжьэу зыщыкІодыгъэ чІыпІэми дэгъоу ащызэлъашІэ. ЛІыхъужъым икъуаджэ ащ имузей зыщагъэпсыгъэр бэшІагъэ.

Джыри мары къэбар гушІуагъо къытлъыІэсыгъ. Муниципальнэ гъэпсыкІэ зиІэ Шэуджэн районым инароднэ депутатхэм я Совет бэмышІэу ышІыгъэ унашъом тетэу Мамхыгъэ гурыт еджапІэу N 4-м Советскэ Союзым и ЛІыхъужъэу Андырхъое Хъусенэ ыцІэ фаусыгъ. А къэбарым лъэшэу ыгъэгушІуагъэх къуаджэхэу Хьакурынэхьаблэрэ Мамхыгъэрэ ащыпсэухэрэр, еджапІэм щылажьэхэрэр ыкІи щеджэхэрэр, а еджапІэр илъэс зэфэшъхьафхэм къэзыухыгъэхэр.

Джащ фэдэу район Советым джыри зы унашъо бэмышІэу ышІыгъ. Ар зыфэгъэхьыгъэр Мамхыгъэ гурыт еджапІэм апэрэ директорэу иІэгъэ Тыу Шумафэ ехьылІэгъэ нэпэеплъ шІэжь пхъэмбгъур еджапІэр зычІэт унэм зэрэраІулІыщтыр ары. Тыу Шумафэ къуаджэу Мамхыгъэ къыщыхъугъ, апэрэ просветителэу ар къуаджэм дэсыгъ. Апэу класситІу хъурэ еджэпІэ цІыкІу шІыхьафкІэ къоджэ пчэгум ащ раригъэшІыхьэгъагъ. Джары непэрэ гурыт еджапІэм итарихъ къызщежьагъэр. Лъэшэу ифэшъошэ шъыпкъэу ар алъытагъ Тыу Шумафэ зэкІэ зышІэхэрэм.

Мы Іофыгъо дэгъухэм язэшІохын республикэ общественнэ шІушІэ организациеу «Хьакурынэхьабл — Мамхыгъ» зыфиІоу къалэу Мыекъуапэ щызэхащагъэм исовет иІахь мымакІэу зэрэхэлъри хэгъэунэфыкІыгъэн фае.

ЛІЭХЪУСЭЖЪ Хьаджэрэтбый.

КЪЭБАРЫКІЭХЭР

АфэгушІох

Шэуджэн район гъэзетэу «Заря» зыфиІорэр къызыдэкІырэр илъэс 75-рэ зэрэхъугъэм фэшІ ащ щылажьэхэрэм республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иредакцие иІофышІэхэр гуфэбэныгъэ хэлъэу афэгушІох. ТапэкІи ягъэзет къизытхыкІыхэрэм япчъагъэ хэхъонэу, гъэзет нэкІубгъохэм къарагъэхьэрэ тхыгъэхэр нахьышІу хъунхэу, гъэзетеджэхэр нахь агъэрэзэнхэм афэгъэхьыгъэ амалхэр зэрахьанхэу афаІо.

***

Ти Шэуджэн район гъэзетэу «Заряр» къызыдэкІырэр илъэс 75-рэ зэрэхъугъэм фэшІ лъэшэу тигуапэу ащ иредакцие иІофышІэхэм тафэгушІо, тапэкІи гъэхъагъэу яІэхэм ахагъэхъонэу тафэлъаІо.

Республикэ общественнэ шІушІэ организациеу «Хьакурынэхьабл — Мамхыгъ» зыфиІорэм исовет.

МИЛЛИОН 230-м ЕХЪУ АФАТІУПЩЫГЪ

2009-рэ илъэсым бизнес цІыкІумрэ гурытымрэ апэІухьанэу Адыгеим сомэ **миллион 233-рэ** къытІупщыгъ. Ащ щыщэу **миллион 60-р республикэ бюджетым, миллиони 121-р** федеральнэ программэу гурыт ыкІи предпринимательствэ цІыкІум афэгъэхьыгъэм щыщэу къатІупщыгъ.

ЗэкІэмкІи предприниматель мин 16-мэ къэралыгъор ІэпыІэгъу афэхъугъ. Ахэм ащыщэу нэбгырэ 375-мэ сомэ миллиони 143-рэ аратыгъ. 2008-рэ илъэсым елъытыгъэмэ, финанс ІэпыІэгъу зыІэкІэхьагъэр икІыгъэ илъэсым фэдитІукІэ нахьыбэ хъугъэ. Ахъщэу аратыгъэри фэди 2,5-кІэ нахьыб. Ащ ехьылІагъэу макъэ къыгъэІугъ АР-м экономикэ хэгъэхъоныгъэмкІэ ыкІи сатыумкІэ и Министерствэ.

Министерствэм къызэрэщаІуагъэмкІэ, предпринимательхэм къихьэгъэ илъэсым джыри ІэпыІэгъу афэхъущтых, ащ административнэ пэрыохъу иІэщтэп.

ШъушІэным пай

ИНСПЕКТОРЫР ЕГУЦАФЭМЭ

Хэти къыгурэІо ешъуагъэу рулым кІэлъытІысхьэрэ водителым тхьамыкІагъоу цІыфхэм къафихьын ылъэкІыщтыр зыфэдизыр. Ащ ишыхьатэу мафэ къэс телевидением макІэп къыгъэлъагъорэр, гъэзетхэм къатхырэр. Гъэнэфагъэ мыхэм афэдэ водительхэр нахь пхъашэу гъэпщынэгъэнхэ, законхэр нахь гъэпытэгъэнхэ зэрэфаер. Ахэм алъэныкъокІэ унэшъуакІэхэри аштэх.

ГИБДД-м иинспектор къыгъэуцугъэ машинэм ируль кІэлъырысыр ешъуагъэу ащ гуцаф ешІымэ, а чІыпІэ дэдэм джы ар щигъэунэфын ылъэкІыщт ащ фэдэ амал къэзытырэ приборэу ыІыгъымкІэ, ау шыхьатитІу а лъэхъаным иІэн фае. Водителыр ешъуагъэмэ агъэунэфыным пае инспекторым ар врачхэм адэжь зигъэкІон ылъэкІыщтыр а чІыпІэм ащ фэдэ уплъэкІун щырашІылІэным шоферыр къемызэгъы, приборым къыгъэлъагъорэм цыхьэ фимышІы е, ежь водителыр ащ емыуцуалІэрэми, ар ешъуагъэу инспекторым гуцаф ышІы хъумэ ары.

Водителыр ешъогъэ-емышъуагъэр врачхэм ауплъэкІуным пае тхылъ (направление) инспекторым къыритхыкІы хъуми шыхьатитІу иІэн фае. Законодательствэм къызэрэдилъытэрэмкІэ, къыгъэуцугъэ машинэм ируль кІэлъырыс водителыр ешъуагъэмэ инспекторым приборэу ІэкІэлъымкІэ ымыуплъэкІузэ, врачхэм ар агъэунэфыным пае ахэм адэжь ыгъэкІонэу унашъо ышІын фитэп.

ЗЭХЪОКІЫНЫГЪЭХЭМ ЯШІУАГЪЭ КЪЭКІОЩТ

Илъэсэу икІыгъэм УФ-м и Къэралыгъо Думэрэ Правительствэмрэ законыкІэхэр аштагъэх, тапэкІэ аштэгъагъэхэм зэхъокІыныгъэхэр афэхъугъэх, унэшъо зэфэшъхьафхэр ашІыгъэх. Ахэр цІыфхэм ящыІэныгъэ нахьышІу зэрэхъущтым фэлъэжьэщтых.

ГущыІэм пае, щылэ мазэм и 1-м къыщыублагъэу ІофшІапІэ къэзытыхэрэм зэтыгъоу атырэ социальнэ хэбзэІахьхэм ачІыпІэкІэ страхованиемкІэ взносхэр бюджетым хэмыт фондхэм афагъэкІонхэу ашІыгъ. Ахэм къахэхыгъэ мылъкур ары фэгъэкІотэнхэм, медицинэ страхованием, гъэпсэфыпІэхэм япутевкэхэм, нэмыкІ социальнэ Іофхэм апаІуагъахьэрэр. Джащ фэдэу щылэ мазэм и 1-м къыщыублагъэу зыныбжькІэ зытефагъэхэм афагъэуцугъэ пенсиер, гурытымкІэ лъытагъэу, ***сомэ 7871-м нагъэсыгъ, сэкъатныгъэ зиІэхэм япенсие сомэ 5118-рэ хъугъэ,*** *сабыеу зятэ зимыІэжьхэм афагъэуцугъэ* ***пенсиер сомэ 4056-рэ ашІыгъ.*** *Социальнэ пенсиер гурытымкІэ лъытагъэу* ***сомэ 4268-м нэсыгъ.*** *Пенсионерым мазэм къыратырэр субъектэу зэрысым узэрэпсэун плъэкІыщт ахъщэу щагъэнэфагъэм нахь мэкІэщтэп.*

*Джащ фэдэу илъэсищыкІэ узэкІэІэбэжьымэ ны мылъкур (****ар сомэ мин 312-рэ мэхъу****) зыфагъэнэфэгъагъэхэм щылэ мазэм и 1-м къыщыублагъэу къаратыщт. ПсэупІэу къащэфыщтыр е ипотекэу агъэпсыгъэр тым тетхэгъэщтми, ар агъэфедэнэу фитыныгъэ яІэ хъугъэ, кредит икІэрыкІэу ашІыжьыгъэми, ащ итыжьын пэІуагъэхьан алъэкІыщт. УФ-м и Президент унашъоу къышІыгъэм тетэу,* ***жъоныгъуакІэм и 1-м ехъулІэу Хэгъэгу зэошхом иветеранхэм зэкІэми псэупІэ тэрэзхэр яІэхэ хъущт.*** *ЖъоныгъуакІэм и 9-м ТекІоныгъэр къызыдахыгъэр илъэс 65-рэ зыщыхъурэм ипэгъокІэу Хэгъэгу зэошхом иветеранхэм зэкІэми* ***сомэ мин тфырытф, тылым щыІагъэхэм сомэ мин зырыз зэраратыщтыр УФ-м финансхэмкІэ иминистрэ къыІуагъ.*** *УФ-м и Правительствэ ипащэ къызэриІуагъэмкІэ, дзэм къулыкъу щызыхьыхэу, унэ чэзыум хэтхэм зэкІэми 2010-рэ илъэсым къаратыщт. Дачэ зиІэхэм «амнистиеу» къафашІыгъагъэри гъэтхапэм и 1-м нэс агъэкІотагъ.*

ТранспортымкІэ хэбзэІахьхэм афэгъэхьыгъэ Федеральнэ закоными зэхъокІыныгъэхэр фашІыгъэх. Ащ федэу е зэрарэу хэлъыр водительхэр ары анахьэу зэхэзышІэщтхэр. ***Мы илъэсым къыщыублагъэу транспорт хэбзэІахьым хагъэхъонэу е хагъэкІынэу субъектым ипащэхэм фитыныгъэ къараты.*** *ПсэупІэ кодексым зэхъокІыныгъэу фашІыгъэхэм атетэу, ыпкІэ хэмылъэу ахэр приватизацие зэрашІыщтыгъэхэм ипІалъэ гъэтхапэм и 1-м екІы, ау мы илъэсыр къызихьагъэм къыщыублагъэу къоджэ псэупІэхэм адэс кІэлэегъаджэхэм Іоф зыщашІэрэ уахътэм къыкІоцІ щыпсэунхэу къаратыгъэ унэхэр приватизацие ашІынхэу фитыныгъэ яІэ мэхъу.*

ЗэхъокІыныгъэхэр зыфашІыгъэ Федеральнэ законхэм ащыщ ООО-хэм афэгъэхьыгъэр. ГущыІэм пае, компаниер зые нэбгыритІум язырэм ежь иІахь ыщэжьынэу рихъухьагъэмэ, ыпэрапшІэу ар игъусэм ыщэфыжьыщтмэ зэригъэшІэн фаеу ашІыгъ. ***ПсэолъэшІыным дэлэжьэрэ компаниехэм Іоф зэрашІэщтымкІэ фитыныгъэу къаратыгъагъэхэр (лицензиехэр) щылэ мазэм и 1-м къыщыублагъэу къызэтырагъэуцуагъэх.*** *Ахэр джы ежь-ежьырэу зызыгъэІорышІэжьырэ организациеу (саморегулируемые организации) зэхэхьажьынхэ фае.*

ПсэупІэу къэпщэфыгъэм лъыптыгъэ сомэ миллионитІум (ащ фэдиз лъыптыгъэмэ) ипроцент 13-р къаІыпхыжьын плъэкІыщт. ХэбзэІахьхэмкІэ кодексым зэхъокІыныгъэу фашІыгъэхэм къызэрэдалъытэрэмкІэ, ащ имызакъоу, унэ псэупІэ щыпшІынэу чІыгоу къэпщэфыгъэмкІи а процентхэр къыуатыжьынхэ фаеу щыт.

НэмыкІ унашъохэри аштагъэх. ГущыІэм пае, щылэ мазэм и 1-м къыщыублагъэу ***аркъ бэшэрэбэу грамм 500 зэрытым ыуасэ сомэ 89-м нахь мымакІэу хъугъэ.*** *Ащ нахь пыутыр шапхъэхэм адимыштэу ашІыгъэу мэхъу. Илъэсэу къихьагъэм къыкІоцІ псэупІэ пэпчъ* ***фабэу итымрэ псэу унагъом ыгъэфедагъэмрэ къэзыгъэлъэгъощт оборудованиер (счетчикхэр) арагъэуцон фае.*** *КъэкІорэ мэзэе мазэм къыщыублагъэу илъэситшІ нахьыбэ зыныбжь автотранспортыр яптыжьымэ, тикъэралыгъо къыщашІыгъэу автомобиль къэпщэфыщтмэ сомэ мин 50 къызэрэуатырэмкІэ сертификат къаІыпхын плъэкІыщт.*

Зэтыгъоу атырэ къэралыгъо ушэтынхэр щыІэныгъэм къызыхэхьагъэхэм къыщыублагъэу гурыт еджапІэр къэзыухыгъэхэм апшъэрэ еджэпІэ зэфэшъхьафхэм тхылъхэр аратынхэ алъэкІынэу щытыгъ. ЕджапІэу е сэнэхьатэу къыхахыщтым ипчъагъэ гъэнэфэгъагъэп. ***Мы илъэсым къыщыублагъэу апшъэрэ еджэпІитф нахьыбэмэ уитхылъхэр яптынхэ, еджапІэ пэпчъ специальностищ нахьыбэ къыщыхэпхын уфитыщтэп.*** *Къэралыгъо программэмкІэ гъэсэныгъэ зэрагъэгъотыным фэшІ, банкхэм чІыфэ къызэратыщтыгъэм ишапхъэхэми зэхъокІыныгъэхэр афэхъугъэх.*

Зыгъэпсэфыгъо мафэхэри Правительствэм щыгъупшагъэхэп. Ащ унашъоу къышІыгъэм тетэу, ***мэзаем и 22-р, блыпэр, зыгъэпсэфыгъощт, ащ ычІыпІэкІэ мэзаем и 27-р, шэмбэтыр, ІофшІэгъу мэфэщт. Джащ фэдэу шэкІогъум и 5-р, бэрэскэшхо мафэр, зыгъэпсэфыгъощт, и 13-р ІофшІэгъу мэфэщт.***

УНЭГЪО ХЪЫЗМЭТЫМ КЪУАДЖЭР ЕГЪАШХЭ

Хьаджмосэ лэжьэкIошху

АДЫГЭКЪАЛЭ бэмышIэу тыщыIагъ. Ащ непэ ищыIэкIэ-псэукIэ фэгъэхьыгъэ тхыгъэхэр къэдгъэхьазырыхэ зэхъум щыIэныгъэм илъэныкъо пстэуми зафэдгъэзагъ. ЧIыгулэжьыным, фермерхэм, унэгъо хъызмэтым афэгъэхьыгъэ Iофыгъохэм тазыкIэупчIэм апэу зигугъу къытфашIыгъэр поселкэу Псэкъупсэ щыпсэурэ Тхьагъэпсэу Хьаджмос. Ащ тыIукIэмэ зэрэтшIоигъор къалэм иадминистрацие ипащэ игуадзэу Джамырзэ Гощнагъо зешIэм поселкэм иадминистраторэу Мамыекъо Юрэ телефонкIэ фытеуи, щэджэгъоужым былымхэр къыдигъэзыхьажьынхэшъ Хьаджмосэ ядэжь къызэрэщытэжэщтыр къыриIуагъ.

Ащ ехъулIэу тэри Псэкъупсэ тынэсыгъ. Шыонэзэтелъыр къэлэпчъэIум Iупхагъэу зытэлъэгъум ар тызыфакIорэм зэриунэщтым тицыхьэ телъэу тыкъыщыуцугъ. Автомашинэ макъэр зэрэзэхехэу IуфэфыкIэу щагум къыдэлъэти бысымыр къытпэгъокIыгъ, унэми тырищагъ. Тызэрыхьагъэри къабзэ, дахэу зэIыхыгъ, фэшIыгъэу зэрэщыIэхэри къэошIэ. Бысымыр ары нэмыIэмэ Iэужьыр, псынкIэу мэзекIо, иIофшIакIэ фэдэу зэрэпсэурэри къыгъэлъагъозэ, тиупчIэхэм джэуапхэр къаретыжьы.

— Сэ 2008-рэ илъэсым итыгъэгъэзэ мазэ илъэс 60 сыхъугъ, — къырегъэжьэ Хьаджмосэ. — Унэе хъызмэтшIапIэ зэхэсщагъэ. Сызыпылъыр былымхъуныр ары. Мы лъэхъаным былымпIашъэми шыми шъхьэ 40 сиI. Ахэм ащыщэу шыхэр 3, чэмэу тщырэр 12. Адрэхэр танэх, шкIэхъужъых. Джыри тэнищ апэрэу къэлъфэнхэу щыт. Непэ ехъулIэу щэфэкIо тэрэз къысихьылIэмэ лы тонн зыщыплI сщэн слъэкIынэу сыщыт. Ау ар зэуIоу зыштэн щыIэп. Щэн-щэфэным пылъхэу къытэуалIэхэрэм ятэты.

Шъыпкъэр пIощтмэ, мы IофымкIэ Адыгэкъалэ имэрэу хадзыгъэкIэ Хьатэгъу Налбый къыздеIэнэу ыIуагъэшъ тыпэплъэ. ИгущыIэ зэригъэцэкIэжьыщтми сицыхьэ телъ. Аущтэу зыкIасIорэр мызэумытIоу теуалIэу къыхэкIыгъэшъ, игущыIэ щыгъупшагъэу къэсшIэжьырэп. Мары мы урамым икIыхь-икIыхьэу псыр къакIощтыгъэп, псынэм къисхызэ чэмхэр псы езгъашъощтыгъэх, къинышхо слъэгъущтыгъэ. Джы тракторхэр къыгъакIохи мэфитIукIэ трубэхэр къычIалъхьэхи, щагухэм къадащэжьи зыдгъэпсэфыжьыгъ.

Корр.: ***Джыри хэта къыбдеIэхэрэр, IофшIэнэу узыпылъым уасэ къезытыхэрэр?***

Т.Хь.: Республикэм мэкъумэщымкIэ и Министерстви дэгъоу къыздеIэ. Министрэу Юрий Петровыри, иапэрэ гуадзэу ХьэпэкIэ Аслъани къысфэдэгъух. СыкIомэ сызфэкIуагъэр къысфагъэцакIэ, ежьхэм яIофышIэхэри къысфагъакIох, къыздырагъаIэх. Сэри шэпхъэ гъэнэфагъэхэм атетэу сипшъэрылъхэр сэгъэцакIэх. Тыгъоснахьыпэ банкым сыкIуи мэзитIум тефэрэ чIыфэу стелъыр къэстыжьыгъ, мары ситхылъхэр хьазырхэу, зэгъэфагъэхэу щылъых. 2005-рэ илъэсым сомэ мин 500-м ехъу къаIысхыгъагъ. Ызыныкъом нахьыбэр стыжьыгъахэ. Къэнэжьыгъэ хъати щыIэп. Адрэхэм япIалъэ къэсыгъэп. Джыри сомэ мини 150-рэ къисхын сыфитэу ыкIи къысатынэу къысаIуагъ.

Корр.: ***Сыд епшIэнэу ара ащ?***

Т.Хь. Чэмэу сиIэхэм ахэзгъэхъон симурад. Былымхэр мэзэ заулэ нахь амыныбжьэу сщэфынхэ сыгу хэлъ. ШкIэцIыкIухэми хъущт. Згъотырэр ары сщэфырэр. ЕтIанэ сэгъэпщэрыжьых. Чылагъохэр къэсэкIухьэхэшъ, унагъоу зыщэщтхэр зэсэгъашIэх. Мары ахэм афэдэхэу зыщэнхэ зылъэкIыщтхэм ацIэ-лъэкъуацIэхэр тхыгъэхэу сиIэх. Ахэр зыщысщэфыгъэхэм ацIэ-лъэкъуацIэхэри, чылагъоу зыщыпсэухэрэри, урамэу зытесхэри зэкIэ итхагъэу республикэ Министерствэм сэхьыжьы.

Корр.: ***Ахэр сыда зыкIэпщэфыщтхэр? Мары къэпIуагъэба ори уиIэхэу, лыр пты пшIоигъоу, зэпщэщтыр умыгъотэу.***

Т.Хь.: Сэ сиIэхэр ины хъугъахэх, згъэпщэрыгъахэх, килограмм 300 къызэрыкIыщтхэр ахэтых. Ахэм афэдэ шкIэхъужъхэр пIыгъыжьыхэ хъущтэп, пщэнхэ фае. Сыда пIомэ ахэм зи ахэхъожьын щыIэп, зэрар нэмыкI къыпфахьыжьыщтэп. Сэ сщэфыхэрэр ныбжь зимыIэ былымыкIэхэу бгъэпщэрынхэ плъэкIыщтхэр арых.

ЕтIанэ сипланхэм къыдалъытэ 2014-рэ илъэсым щыIэщт кIымэфэ Олимпиадэм зыфэзгъэхьазырынэу, ащ сиIахьышIу хэсшIыхьанэу. Сыдэущтэу пIуагъи? Ари къэсIон. Непэ лы тоннищ стынэу къэсIуагъэмэ, 2014-рэ илъэсым Олимпиадэм икъызэIухыгъом ехъулIэу лы тоннипшIым къыщымыкIэу стын слъэкIынэу секIолIэщт. Джары непэ былымышъхьэу сиIэхэм ахэзгъахъомэ зыкIысшIоигъор. А гухэлъэу сиIэхэм республикэм и Министерстви ащыгъуазэ сшIыгъэ.

Корр.: ***Адэ гухэлъышIоу уиIэхэм Адыгэкъалэ имэрэу Хьатэгъу Налбый ащыбгъэгъозагъэба?***

Т.Хь.: Ащысымыгъэгъуазэ хъуна. Ащ зэкIэ сигухэлъхэр ешIэх. IэпыIэгъу къысфэхъунэуи къысиIуагъ, къысфэхъуыкIи. Арыба псыри сищагу къызыкIыдаригъэщагъэри. ХъупIэмкIи къыздеIэнэу къысиIуагъ. Анахь макIэми мэкъупкъыми, хъупIэми гектар 30-м ехъу сищыкIагъ. Нахьыбэ къысфашIыми нахьышIух. Мы лъэхъаным зы шъхьэм лы килограмм 300 къикIэу сиI. Джы лы тоннипшI къэсхьыжьыным пае ахэм афэдэу анахь макIэми шкIэхъужъ 32-м къыщымыкIэу згъэпщэрынхэ фае. Джары щэ ешъорэ шкIэхэри зыкIэсщэфыхэрэр. Ахэм афэдэхэр сишъхьэгъусэу Тхьагъэпсэу Мэлайчэт (ар къалэм иапэрэ еджапIэ ипщэрыхьакIу) сиIэпыIэгъоу тэгъэпщэрых, илъэситIурэ нықъорэкIэ килограмм 300 яонтэгъугъэ тэшIы.

Корр.: ***Сыд фэдиза а уахътэм къыкIоцI кIуачIэу ыкIи мылъкоу тежъугъэкIуадэрэр?***

Т.Хь.: Рэмэзан, ар сыдэущтэу учет пшIына? Бухгалтерие тиIэп. ТиIэкIи, сыдэущтэу учет пшIына чэщи, мафи, тхьаумафи, шэмбэти зэрэтимыIэр, нэфшъагъом щегъэжьагъэу пчыхьэ мэзахэ охъуфэ уцуи тIыси тимыIэу Iоф зэрэтшIэрэр, ащ фэдизым цIыф кIуачIэу дгъэкIодырэр. Iусхэм ягъэхьазырын изакъоми цIыф кIуачIэу текIуадэрэр зыфэдизыр оришIэ. КIэкIэу къэпIон хъумэ, сэрырэ сишъхьэгъусэрэ зэкIэ къэтэлэжьы. Ар зыфэдизыр учет шIыгъуае. КIодырэп, тэ ткIуачIэкIэ къэтхьыжьырэр тэтый.

Корр.: ***КIымафэм сыдэущтэу уфэхьазыра? Икъущта Iусэу уиIэхэр? Сыд фэдэха ахэр? Хэта ахэм ягъэхьазырынкIэ IэпыIэгъу къыпфэхъухэрэр?***

Т.Хь.: Мэкъоу сиIэр зыфэдизыри тщэчырэпышъ къэIогъуай. Гъэнэфагъэр гъэрэ згъэхьазырыщтыгъэм нахьыб — тонн 20 фэдиз хъунэу къисэдзэ. Ахэр сфэзыупкIэхэрэми, къысфизыщыжьыгъэми ыпкIэ ястызэ сшIыгъэ. Пындж пыдзафэри сищыкIагъэм ехъоу Адыгэкъалэ дэт заводым къыдэсщыгъ. Ащ зыгорэхэр хэзгъэкIухьагъэхэу сэгъажъошъ, бардэ фэдэу сэшIышъ, чэм лъфагъэхэм, шкIэхъужъхэм зэрэгъушъэу ясэты. Былымхэр сихатэ ызынықъо базэ сшIыжьыгъэу дэтых. Ащ бгъагъэу дэсшIыхьагъэмэ чэщырэ ачIэхьажьых. Мэфэ реным шым сытесэу сэгъэхъух, пчыхьэ мэзахэ зыхъукIэ Iэщым къыдэсэгъэзыхьажьых. Жомыри сихъои. Ар станицэу Динскоим къырязгъэщыгъэу уарзэм чIэухъумагъэу щылъ. Комбикормэу сфикъущтыри къэсщэгъах.

Корр.: ***Сыд фэдиза мы лъэхъаным щэу къэпхьыжьырэр? Хэта чэмхэр зыщыхэрэр, гъэщыр зезыгъакIорэр?***

Т.Хь.: Гъэмафэм цIыфхэр чъыехэзэ чэмхэр дэсэфых. Пчэдыжь осэпсым щегъэжьагъэу тыгъэм ышъо къэплъыфэ чэмхэр зыбгъэхъухэрэм шъхьэ пэпчъ лэжьыгъэ килограмм ептыгъэ фэдэу мэхъу еIошъ тхылъым итхагъ. Пчыхьэ мэзахэ охъуфэ сэгъэхъух. Мафэрэ жъаум чIэтых. Джа лъэхъанхэм чэм пэпчъ щэ килограмм 25-рэ къыкIэтэхы. Джы мы лъэхъаным чэм телъытэу къэтхьыжьырэр килограмм 15 фэдиз, чэщ-зымафэм гъэщ килограммишъэм ехъур къакIэкIы. ЛъфэгъакIэу тиIэр шъхьэ зыщыплI. Адрэхэри къызэлъылъфэщтых.

Чэмхэр зыщырэр джа ыпшъэкIэ зигугъу къэсшIыгъэ сишъхьэгъусэу Мэлайчэт ары. НэбгыритIуми пчэдыжьым сыхьатыр тфым тыкъэтэджы. Ежь чэмхэр ыщыхэу къуаер рехыфэ сэри ащ сыриIэпыIэгъу, сиIофшIэнхэри сэгъэцакIэх, Iусхэр сэгъэхьазырых, былымхэм ясэты, къакъырхэр, Iэщыр сэгъэкъабзэх. ЕтIанэ ежь Адыгэкъалэ IофышIэ макIо, сэри былымхэр хъупIэм дэсэфых.

Гъэщыр щэгъэным тыпылъэп. Ар къуае итэхы. ГъэгъупIэхэри тиIэх. Тикъуае Адыгэкъалэ щызэрапхъо, IэкIыб къэралхэми арагъахьэу къыхэкIы, унэм къакIохэрэми ятэщэ. Арышъ, гъэщым иIугъэкIынкIэ къиныгъо тиIэп.

Корр.: ***Хьаджмос, уIэужьыр, уIэпкIэ-лъапкI, псынкIэу озекIо, зэшIопхырэри, пфызэшIокIырэри бэдэд. УищыIэныгъэ гъогу сыд фэдагъа? Илъэс тхьапша IофшIагъэу уиIэр?***

Т.Хь.: 2008-рэ илъэсым тыгъэгъэзэ мазэм и 25-м илъэс 60 сызэрэхъугъэр хэзгъэунэфыкIыгъ. ЧылэмкIэ къагъэкощыгъэ Шэбэнэхьаблэ сыкъыщыхъугъ. 1968-рэ илъэсым тракторист курсыр Пэнэжъыкъуае къыщысыухи, механизаторэу IофшIэныр езгъэжьагъ. 1973-рэ илъэсым IэрышIыхыр ашIы зэхъум тыкъэкощыгъэу поселкэу Псэкъупсэ тыщэпсэу. Совхозэу «Путь Ильичар» зэбгырагъэзыфэ ащ сыримэлэхъуагъ. Ащ сызэрэщылажьэрэм пае къэмынэу мэлхэр, былым пIэшъэ 12 сIыгъыщтыгъ, щэри бэу къэсхьыжьыщтыгъ. 1983-рэ илъэсым Теуцожь районым щызэхащэгъэгъэ зэнэкъокъум (а лъэхъаным район гупчэр Тэхъутэмыкъуае дэтыгъ) сыхэлажьи, гъэщ тоннитф къэралыгъом есщи, пэрытныгъэр къыдэсхыгъ, апэрэ автомашинэу къэкIуагъэри къысатыгъагъ.

Джары силэжьакIэри, сипсэукIэри. ЕгъашIэми чIыгум сIэ хэлъызэ, былымхэр тиунагъокIэ тиIэзэ сесагъэшъ, ахэм сапымылъэу, сахэмытэу сыщыIэщтыгъэп. Зыр наркоман, адрэр ешъуакIо, сэ былымхэр схъуныр, лыр, гъэщыр къэсхьыжьынхэр, ахэр сихъоинхэр сикIас.

Ахэм язакъоп Хьаджмосэ зыпылъэу шкIэцIыкIу зыщыплIэу къакъырым чIэтхэм сурэт атетхынэу Iэщышхом тызыдэхьэм дэтлъэгъуагъэхэр. ШIуцIэрымэр атырихэу, шъэджашъэ шIыжьыгъэхэу тхьачэт 50-м ехъу ащ дэт. Чэтхэри шъэм ехъоу яI.

Джаущтэу нэхъойрэ бэрэчэтыгъэрэ зыдэлъ щагум ибысымэу Тхьагъэпсэу Хьаджмосэ ыныбжь илъэс 60 зэрэхъугъэмкIэ тыкъыфэгушIуи, псаунығъэ пытэ иIэнэу, бэгъашIэ хъунэу тыкъыфэлъаIуи, зэхэтхыгъэмрэ къэтлъэгъугъэмрэ дгъэшIагъозэ тигъогу тыкъытехьажьыгъ.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

Сурэтым итыр: **Тхьагъэпсэу Хьаджмос.**

Тезыхыгъэр Лъэхъусэжъ Хьаджэрэтбый.

Искусствэмрэ гукъэкIыжьхэмрэ

Иорэдхэмкlэ къытхэт, тэгъэлъапlэ

Иорэдхэмкlэ, ымэкъэ lэтыгъэкlэ, ишlушlагъэкlэ къытхэт композиторэу Андзэрэкъо Вячеслав. Игъонэмысэу идунай ыхъожьыгъэми, лъэпкъ музыкальнэ искусствэм лъэужэу къыхигъэнагъэр тарихъым хэкlуакlэрэп.

Музыкэр зыщагъэлъэпIэрэ унагъом Андзэрэкъо Вячеслав 1942-рэ илъэсым щылэ мазэм и 14-м къыщыхъугъ, икIэлэцIыкIугъор Кощхьаблэ щыкIуагъ. Янэжъэу Гулэ пщынаоу щытыгъ. Мыжъыкант цIэрыIоу Хьагъэудж Мыхьамэт игъусэу Гулэ нысэщэ джэгумэ, пчыхьэзэхахьэмэ орэдышъохэр ащигъэжъынчыщтыгъ. Андзэрэкъохэмрэ композиторэу Тхьабысым Умаррэ зэгъунэгъухэу Кощхьаблэ щыпсэущтыгъэх. Андзэрэкъо зэшыхэу Чеславрэ Вячеславрэ музыкэм нэмыкI сэнэхьат къыхахынэу фэягъэхэп.

Тхьабысым Умарэ иунэ кIохэзэ зэшыхэм лъэпкъ искусствэм ишъэфхэм зыфагъасэщтыгъ. У. Тхьабысымым Чеславрэ Вячеславрэ къоджэ еджапIэм щыригъаджэщтыгъэх. 1959-рэ илъэсым Андзэрэкъо Вячеслав Адыгэ театрэм Iоф щишIэу регъажьэ. Орэд къеIо, спектаклэмэ, къэшIыгъо зэфэшъхьафмэ ахэлажьэ.

Мыекъопэ музыкальнэ училищыр, Саратов къэралыгъо консерваториер В. Андзэрэкъом къыухыгъэх. Адыгэ пщынэм студентхэр фегъасэх, классым орэд къыщызыIорэ хорым пэщэнигъэ дызэрехьэ, музыкальнэ училищым идиректор игуадзэу пшъэрылъ хэхыгъэхэр егъэцакIэх, Адыгэ Республикэм искусствэхэмкIэ икIэлэцIыкIу еджапIэ идиректорэу загъэнафэм, пIуныгъэ IофшIэнэу зэрихьэрэм зыригъэушъомбгъугъ. ЩытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм искусствэхэмкIэ изаслуженнэ IофышIэшху» зыфиIорэр къыфаусыгъ. Ансамблэу «Орэдым» пэщэныгъэ дызэрихьэзэ лъэпкъ искусствэм ныбжьыкIэхэр хищэщтыгъэх, адыгэ орэдхэр цIыфмэ нахьыбэрэ зэхахынхэм фэшI артист чъэпхыгъэхэр ансамблэм иIофшIэн чанэу хигъэлажьэщтыгъэх.

Андзэрэкъо Вячеслав июбилей концерт Адыгэ театрэм гъэшIэгъонэу зэрэщыкIогъагъэр сщыгъупшэжьырэп. Сэмэркъэур икIасэу зэрэщытыр къыхигъэщызэ, зэфэхьысыжьхэр ышIыгъагъэх. Лъэпкъ музыкальнэ искусствэм IупкIэу къытегущыIэныр пшъэрылъ шъхьаIэу зыфилъытэжьыщтыгъ. Вячеславрэ ышнахьыжъэу Чеславрэ орэд къызэдаIоу зэп зэрэтлъэгъугъэхэр. Зы унагъом композитор цIэрыIуитIу къызитыкIэ бэ узэгупшысэрэр.

— Мылъкоу сэ сиIэр, саужкIэ къэзгъанэ сшIоигъор лъэпкъ искусствэм сиIахьэу хэсшIыхьэрэр ары, — къысиIогъагъ Андзэрэкъо Вячеслав. — МэщбэшIэ Исхьакъ, Жэнэ Къырымызэ, Цуекъо Джэхьфарэ, Емыж МулиIэт, нэмыкIхэми яусэмэ атехыгъэ орэдэу сыусыгъэхэмкIэ цIыфмэ садэгущыIэу, сызыфаер къафэсIуатэу къысщэхъу.

«Сиапэрэ жъуагъу», «Сигугъэ дах», «СикIэсэ нагъу», «Кощхьаблэ иорэд», «Къэгъэгъэ Iэрам», «Сиадыгэ чIыгу», «Тэтэжъы сегъасэ», фэшъхьафхэри В. Андзэрэкъом ыусыгъэх. Музыкэм зэлъэпкъэгъухэр зэфещэх, зэкъошныгъэр егъэпытэ. Ткъош республикэхэм яусакIомэ ныбджэгъуныгъэ адишIызэ, музыкальнэ произведение гъэшIэгъонхэмкIэ итворчествэ ыгъэбаигъ. Бэлькъар Фэусат игущыIэмэ атехыгъэхэу «Унэгу сыкIэта?», «Мэкъам», фэшъхьафхэри ыусыгъэх. Хорым пае «ОщнэIу заор» зэригъэфагъ. Лъэпкъ шIэжь тиIэным фэшI музыкальнэ искусствэм щыIэныгъэм чIыпIэу щыриIэм мэхьанэ ин ритыщтыгъ.

КIэлэцIыкIухэмрэ ныбжьыкIэхэмрэ искусствэм хэщэгъэнхэм пае музыкэм епхыгъэ еджапIэхэм литературэу, музыкальнэ Iэмэ-псымэу ащагъэфедэрэм, кIэлэеджакIохэр фестивальхэм, зэнэкъокъухэм зэрахэлажьэхэрэм лъыплъэщтыгъ, зэхэщэн Iофхэр нахьышIоу гъэпсыгъэнхэ фаеу ылъытэщтыгъ.

Андзэрэкъо Вячеслав идунай ыхъожьыгъэми, IофшIагъэу иIэр щыIэныгъэм щылъагъэкIуатэ. Ащ ыусыгъэ орэдхэр Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артисткэу Нэгъой Маринэ къыIохэ зыхъукIэ композитор нэгум къыкIегъэуцо. Артист гъэнэфагъэм ымакъэ телъытагъэу В. Андзэрэкъом орэд ыусын ылъэкIыщтыгъ. Творческэ зэпхыныгъэхэр искусствэм щылажьэрэмэ адыриIагъ.

Лъэпкъэу зыщыщым, ичIыгу гупсэ, шIулъэгъу къабзэм афэусэныр шэнышIу фэхъугъагъ. Тиадыгэ орэдхэр тикъуаджэхэм нахьыбэрэ ащыIунхэм мэхьанэ ин ритыщтыгъ.

Сурэтым итыр: **Адыгэ Республикэм искусствэхэмкIэ изаслуженнэ IофышIэшхоу, композиторэу Андзэрэкъо Вячеслав.**

КIэлэцIыкIухэмрэ пIуныгъэмрэ

«Юностыр» зэlукlапlэ хъугъэ

Краснодар краим футболымкIэ изэIухыгъэ зэнэкъокъухэм 1993 — 1998-рэ илъэсхэм къэхъугъэ кIалэхэр ахэлажьэх. Анына ялъытыгъу кIэлэеджакIохэр купищэу гощыгъэх. ЕшIэгъумэ ащыщхэр Мыекъуапэ истадионыкIэу «Юностым» щэкIох.

1993 — 1994-рэ илъэсхэм къэхъугъэ кIалэхэу футбол ешIэрэмэ тренер-кIэлэегъаджэу Александр Вольвач пэщэныгъэ адызэрехьэ. 1995 — 1996-рэ илъэсхэм къэхъугъэ кIалэмэ япащэр Адыгеим ифутбол иветеранэу, опыт ин зиIэ тренерэу Александр Пахомкиныр ары. 1997 — 1998-рэ илъэсхэм къэхъугъэ кIалэхэр тренерэу Владимир Финьковым егъасэх. 1995 — 1996-рэ илъэсхэм къэхъугъэ кIалэхэр дэгъоу зэрешIэхэрэр къыдалъыти, «Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ, «Кубань» Краснодар илъэсыбэрэ ащешIэгъэ Юрий Манченкэр зипэщэ командэри зэнэкъокъухэм ахагъэхьагъ.

Апэрэ зэIукIэгъухэр гъэшIэгъонэу кIуагъэх. А. Вольвач зипэщэ командэр Курганинскэ ифутболистмэ 5:1-у атекIуагъ. Поселкэу Тульскэм футболист ныбжьыкIэхэр Сергей Белянкиным щегъасэх. В. Финьковымрэ С. Белянкинымрэ зипэщэ командэхэр 1:1-у зэдешIагъэх. А. Пахомкинымрэ Ю. Манченкэмрэ зипэщэ командэхэр джырэблагъэ зызэIокIэхэм, 2:1-у А. Пахомкиным ыгъасэрэмэ текIоныгъэр къыдахыгъ.

— СтадионыкIэ зэрэтфашIыгъэм тегъэгушIо, — еIо Адыгэ Республикэм футболымкIэ и СДЮШОР изавучэу Пэнэшъу Мыхьамодэ. — НахьыпэкIэ Краснодар краим икъалэхэм тащешIэщтыгъ. Ахъщэр зэрэтфимыкъурэм къыхэкIэу гъогу чыжьэ тытехьан тымылъэкIэуи уахътэ къыхэкIыщтыгъ. Джы Краснодар краим икомандэхэр гъэшIэгъонэу тикъалэ истадионэу «Юностым» щызэдешIэх. Адыгеим и Президентэу ТхьакIущынэ Аслъан, Парламентымрэ Правительствэмрэ тафэраз, спорт псэуалъэу тфашIыгъэхэр кIэлэцIыкIухэмрэ ныбжьыкIэхэмрэ якIуапIэ хъугъэх.

Наркоманием, зекIокIэ дэйхэм кIэлэцIыкIухэмрэ ныбжьыкIэхэмрэ ащытыухъумэнхэм, шэн дахэмэ афэдгъэсэнхэм фэшI физкультурэмрэ спортымрэ ямэхьанэ щыIэныгъэм хэпшIыкIэу зыкъыщеIэты. Тренер-кIэлэегъаджэмэ футболист дэгъухэр, лъэхъаным ищыкIэгъэ цIыфхэр агъэсэнхэу тащэгугъы.

Мыекъуапэ икIэлэцIыкIу командэхэр стадионэу «Юностым» футбол щызэдешIэх.

Атлетикэ онтэгъур

Республикэм ибатырхэм атлетикэ онтэгъумкIэ язэнэкъокъухэр Мыекъуапэ зыщэкIохэм узыгъэгушIон IофыгъоIохэр къахэщыгъэх. Къоджэ спортсменхэм ащыщхэм яухьазырыныгъэ зэрэхагъахъорэм дакIоу, тренер-кIэлэегъаджэхэр кIэм лъэхъух, опыт пэрытыр нахьышIоу къызыфагъэфедэу аублагъ.

Къуаджэм ибатырхэм къахэхъо

Яонтэгъугъэ елъытыгъэу купи 8-у спортсменхэр гощыгъагъэх. Апэрэ чIыпIэхэр анахьыбэу къыдэзыхыгъэхэр Джамбэчые ибатырхэу тренер-кIэлэегъаджэу Чэмбэхъу Анзор ыгъасэхэрэр арых. Зы къуаджэ щапIугъэхэ УелIыкъо СултIан, кг 62-рэ, Чэужъ Абрек, кг 69-рэ, Джымыкъо Айдэмыр, кг 77-рэ, Бысыдж Тимур, кг 94-рэ, Адыгэ Республикэм ичемпион зэрэхъугъэхэм фэшI тафэгушIо. Куп зэфэшъхьафхэм ахэтхэу джамбэчые батырхэм апэрэ чIыпIэхэр къызэрэдахыгъэхэм къеушыхьаты тренер-кIэлэегъаджэу Чэмбэхъу Анзор къулайныгъэ зыхэлъ ныбжьыкIэхэм Iоф зэрадишIэрэр, къоджэ спортсменхэм ясэнаущыгъэ къызэIуахыным фэшI IэпыIэгъу зэрафэхъурэр.

Кощхьаблэ щыщ кIалэхэу Езыгу Азэматрэ, кг 56-рэ, Сихъу Рэмэзанрэ, кг 85-рэ, АР-м ичемпион щытхъуцIэр къыдахыгъ. Мыекъуапэ зыщагъэсэ Игорь Ермиловымрэ, кг 105-рэ, Игорь Вороновымрэ, кг 105-м ехъу. НэбгыритIуми апэрэ чIыпIэхэр афагъэшъошагъэх.

Адыгэ къэралыгъо университетым и МГГТК щеджэрэ Константин Холменкэм спортым имастер хъунымкIэ кандидатым ишапхъэхэр апэрэу ригъэкъугъэх.

— Кощхьаблэ, Улапэ, Мыекъуапэ, нэмыкIхэми Адыгеим изэнэкъокъухэр, турнирхэр ащызэхэтэщэх, — еIо АР-м атлетикэ онтэгъумкIэ и СДЮШОР идиректорэу, РСФСР-м изаслуженнэ тренерэу Хъуажъ Мэджыдэ. — Физкультурэмрэ спортымрэ яшIуагъэкIэ ныбжьыкIэмэ нахьышIоу талъыIэсызэ, наркоманием тыпэуцу. Спорт псэуалъэхэр къуаджэхэм къащызэIутэхых. АщкIэ спортымкIэ типащэхэм тафэраз, зэхэщэн Iофхэр нахьышIоу зэрэдгъэцэкIэщтхэм тыпылъ.

НэкIубгъом итхэр зыгъэхьазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбый.